

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนเป็นหน้าที่ของตำรวจ แต่สภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นไปอย่างรวดเร็วได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อันเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุขของประชาชนในสังคมซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีปริมาณและทวีความรุนแรงซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจในปัจจุบันจำเป็นต้องนำงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ มาใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานให้เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน ในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม (กรมตำรวจ. 2546 : คำนำ)

ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ประจำสถานีตำรวจทุกแห่งทั่วประเทศไทย ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบัญชาการตำรวจนครบาล และตำรวจภูธรภาค 1-9 โดยที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดให้แต่ละสถานีตำรวจจัดตั้งชุดปฏิบัติการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ขึ้น สถานีตำรวจที่มีระดับผู้กำกับการเป็นหัวหน้าสถานีให้ปรับหัวหน้าชุดเป็นระดับรองผู้กำกับการป้องกันปราบปรามขึ้นไป สถานีที่มีระดับรองผู้กำกับการเป็นหัวหน้าสถานีให้ปรับหัวหน้าชุดเป็นระดับสารวัตรป้องกันปราบปราม สถานีที่มีระดับสารวัตรเป็นหัวหน้าสถานีให้ปรับหัวหน้าชุดเป็นระดับรองสารวัตรป้องกันปราบปราม (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2549 : 25) มีหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคน ทุกหน่วย จะต้องดำเนินการเสริมสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ประพฤติปฏิบัติให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือ ศรัทธา
2. ให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันตนเอง ครอบครัวและชุมชนในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ ปัญหาเด็กและเยาวชนเบี่ยงเบนพฤติกรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่มีในชุมชน ตลอดจนปัญหาความมั่นคงของชาติบางประการ โดยตระหนักว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาส่วนรวมของสังคมซึ่งทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือร่วมใจกันป้องกันแก้ไข

3. ให้ประชาชนสามารถป้องกันตนเอง ครอบครัว ชุมชน ให้ปลอดภัยจาก อาชญากรรม อุบัติภัย และปัญหาต่าง ๆ ได้ในระดับหนึ่งและสามารถให้ความร่วมมือกับทาง ราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้เป็นอย่างดี (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2549: คำนำ)

หน้าที่และภารกิจที่หลากหลาย ไม่ว่าจะในการรักษาความสงบเรียบร้อย การสืบสวน สอบสวนคดีอาญา การให้ความคุ้มครองป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน หรือการรักษา ความมั่นคงภายในของชาตินั้น หากตำรวจจะต้องปฏิบัติงานโดยลำพังแล้วย่อมจะทำให้ประสบ ผลสำเร็จได้น้อยมาก โดยเฉพาะในเรื่องปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานที่ทุกคนใน สังคมจะต้องร่วมกันรับผิดชอบในการกำหนดมาตรการ หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาในขอบเขตที่ เหมาะสม ฉะนั้น งานชุมชนสัมพันธ์ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความร่วมมือกันสนับสนุนระหว่าง ตำรวจกับประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่ปรากฏการณ์ทาง สังคม และกระบวนการปฏิบัติ กล่าวคือในแง่ปรากฏการณ์ทางสังคม อาชญากรรมได้ส่งผล กระทบต่อความผาสุกและความปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน อีกทั้งปัจจัยของ อาชญากรรมส่วนหนึ่งมีบ่อเกิดจากความเสื่อมโทรมทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำรงรักษาไว้ ซึ่งความผาสุกปลอดภัยในสังคมหนึ่งนั้น ย่อมเป็นภาระหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในสังคมมิได้จำกัด ขอบเขตเฉพาะตำรวจหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมใด ๆ ซึ่งเป็นเพียงระบบย่อยส่วนหนึ่ง ในสังคมส่วนรวมเท่านั้น ส่วนในแง่ของกระบวนการปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับกันว่า ในการพยายาม สืบสวน ติดตามจับกุมหรือแสวงหาข้อเท็จจริงแห่งคดีถ้าปราศจากความยินยอมรับรู้ หรือได้รับความ ร่วมมืออย่างแท้จริงจากประชาชนแล้ว ประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ย่อมจะลดน้อยลงไป ยิ่งไปกว่านั้นถึงแม้จะมีกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งได้รับการอบรมฝึกฝน เป็น อย่างดีเพียงพร้อมบริบูรณ์ไปด้วยปัจจัยการปฏิบัติเพียงใดก็ตามการณรงค์ป้องกันปราบปราม อาชญากรรมก็อาจประสบความล้มเหลวลงได้อย่างน่าเสียดาย ถ้าประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับ ตำรวจ

ดังนั้น ความสัมพันธ์ร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชน ซึ่งได้แก่ การแสดงออกซึ่ง ทำที่ ทศนคติสนองตอบระหว่างตำรวจกับประชาชน ในฐานะที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็เป็นผู้มีส่วนใน การแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และปัญหาอื่นของสังคมร่วมกัน จึงเป็นสิ่งที่ตำรวจจะต้องให้ ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นเพราะความสัมพันธ์ร่วมมืออันดีระหว่างตำรวจกับ ประชาชนอันเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของงานชุมชนสัมพันธ์ จะเป็นกุญแจสำคัญนำไปสู่ ความสำเร็จในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการรักษาความสงบสุขของสังคม ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของตำรวจที่จะต้องแสวงหาวิธีการหรือมาตรการอันเหมาะสมที่จะสร้างความสัมพันธ์ ร่วมมืออันดีกับประชาชน ตลอดจนรักษาความสัมพันธ์ที่ดีนั้นไว้ให้ยืนยาวตลอดไป ซึ่งหาก

ความสัมพันธ์ร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชนไม่ดีแล้ว จะก่อให้เกิดผลเสียแก่ตำรวจหลายประการด้วยกัน คือ

1. ทำให้อาชีพตำรวจเป็นที่จ้งเกลียดชัง ไม่ได้ได้รับความเคารพนับถือเท่าที่ควร และอาจทำให้ตำรวจหมดความภูมิใจในศักดิ์ศรีของความเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ได้
2. มีผลกระทบต่อการทำงานของตำรวจ โดยตำรวจอาจจะไม่ได้รับความร่วมมือหรือได้รับความร่วมมือจากประชาชนน้อยมาก ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งข่าวอาชญากรรม หรือการเป็นพยานในคดีอาญาที่เกิดขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมกระทบต่อประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ
3. มีผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตรง กล่าวคือตำรวจอาจถูกทำร้ายหรือต่อสู้อันตรายอันสืบเนื่องจากประชาชนขาดความเคารพยำเกรงได้
4. มีผลกระทบต่อความสงบสุขของชุมชน เพราะหากความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนไม่ดีแล้ว ย่อมไม่สามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายย่อมมีปัญหาและส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของชุมชนได้ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2549 : 3-4)

ปัญหาการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ที่พบส่วนใหญ่ คือ ผู้บังคับบัญชาบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของงาน ไม่เอาใจใส่ดูแล หรือให้คำแนะนำช่วยเหลือ ที่เคยปรากฏมีหลายแห่งที่เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการถูกทอดทิ้งเมื่อเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ ผู้บังคับบัญชาระดับต่าง ๆ หรือแม้แต่ ผู้กำกับการ (ผกก.) รองผู้กำกับการ (รองผกก.) หัวหน้าสถานีตำรวจ (หน.สน./สภ.) สารวัตรป้องกันปราบปราม (สวป.) ในพื้นที่ไม่เคยไปดูแลเยี่ยมเยียนช่วยเหลือ โดยเฉพาะการวางระบบการข่าว หรือการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน การเก็บเกี่ยวผลประโยชน์เมื่อชุดปฏิบัติการถอนกำลังออกไป ผกก. รอง ผกก. หน.สน./สภ. สวป. จะต้องวางระบบเอาไว้ให้กำลังส่วนอื่น ๆ ปฏิบัติงานสานต่อให้มีการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนต่อไป ในบางครั้ง นอกจากเจ้าหน้าที่ประจำชุดปฏิบัติการจะถูกทอดทิ้งแล้ว ผู้บังคับบัญชางานหน่วยยังใช้วิธีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ หรือมีความประพฤติไม่เหมาะสมเป็นเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการ โดยให้เหตุผลว่าการทำเช่นนี้จะช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดีขึ้น ทั้งนี้ไม่ได้พิจารณาในมุมกลับว่าวิธีการดังกล่าวทำให้ผู้ปฏิบัติงานเสียขวัญ เสียกำลังใจ ภาพรวมของผู้ปฏิบัติงานถูกมองว่าไม่มีความสามารถจึงถูกส่งมาทำงานนี้ ความดีความชอบไม่เคยได้รับ จนสำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องทำโครงการชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ดีเด่นและให้หน่วยสนับสนุนการเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษเฉพาะกลุ่ม นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงแทนที่จะแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนก็จะทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบงานชุมชนสัมพันธ์ที่มีอยู่ได้ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2549 : 185-186)

การปฏิบัติงานต่าง ๆ ของตำรวจจะประสบผลสำเร็จ หรือเกิดปัญหาใดๆ ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลที่ปฏิบัติงาน ดังงานวิจัยของสมพงษ์ ขอมปรารค์ (2539 : บทคัดย่อ) ชิตสันต์ ผลประสิทธิ์ (2545 : บทคัดย่อ) พลทิต ไชยรส (2547 : บทคัดย่อ) พิทยา สุทธิธรรม (2547 : บทคัดย่อ) และทศพล อำไพพิพัฒน์กุล (2549 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลทางด้าน อายุ ชั้นยศ รายได้ การศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์ด้านการฝึกอบรม เป็นสำคัญ

ตำรวจภูธรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ดำเนินนโยบายของการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 ภายใต้แผนหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) และแผนกรมตำรวจแม่บท ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530-2534) จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2551 ภายใต้นโยบายกฎหมายและแผนหลักต่อไปนี้ คือ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551 ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และนโยบายสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจภูธรภาค 1. 2551 : 3-5)

จากการดำเนินงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ผ่านมายังไม่ปรากฏหลักฐานของการศึกษาสภาพและปัญหาของการปฏิบัติงานเลย ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงเห็นความสำคัญของการศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำข้อมูลไปสู่การพัฒนาการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยากับปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยากับปัจจัยส่วนบุคคล

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในครั้งนี้ ให้แนวทางการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในเรื่องการทราบถึงสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานว่าอยู่ในระดับใด มีสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากหรือน้อยในขั้นตอนหรือกิจกรรมใดบ้าง และสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลด้านใด อันมีคุณค่ากับสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ ไปปรับปรุงแก้ไขในด้านการกำหนดแผนการปฏิบัติงาน กำลังพล วัสดุ/อุปกรณ์ งบประมาณ พื้นที่และประชากรเป้าหมาย ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง ในส่วนของตำรวจภูธรจังหวัดทุกแห่ง โดยการนำของผู้บังคับการ ดำเนินการสั่งการให้ชุดปฏิบัติการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในสังกัด เพิ่มการปฏิบัติงานและเร่งแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและกิจกรรมที่ได้จากการศึกษาวิจัย และสถานีตำรวจทุกแห่งที่มีชุดปฏิบัติการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ โดยการนำของ หน.สน./สภ.ทุกแห่ง ได้เข้าไปเอาใจใส่ดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของชุดปฏิบัติการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ให้ปฏิบัติงานสำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดไว้ สังคมบังเกิดความสงบสุข และประชาชนปลอดภัยจากอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย และปัญหาอื่น ๆ ประเทศชาติไม่ต้องใช้จ่ายงบประมาณในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นได้ต่อไปในอนาคต

ขอบเขตการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์ ได้แก่ ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากสถานีตำรวจระดับอำเภอ 16 สถานี สถานีละ 11 คน จำนวน 176 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจากสถานีตำรวจภูธรระดับอำเภอ 16 สถานี สถานีละ 8 คน จำนวน 128 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามาเน (Yamane) (ประคอง กรรมสูตร. 2542 : 10) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 และทำการสุ่มอย่างง่าย
3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

การปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์มี 2 งาน คือ งานชุมชนสัมพันธ์ และงานมวลชนสัมพันธ์ แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะการปฏิบัติงานและปัญหาการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ตามลำดับขั้นตอนที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดเท่านั้น เนื่องจาก

งานชุมชนสัมพันธ์เป็นหน้าที่โดยตรงของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ที่ประจำอยู่ตามสถานีตำรวจทุกแห่งทั่วประเทศในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง และตำรวจภูธรภาค 1-9 ส่วนการปฏิบัติงานมวลชนสัมพันธ์เป็นหน้าที่โดยตรงของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เนื่องจากมีประชากร พื้นที่เป้าหมาย และวิธีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ชั้นยศ รายได้ การศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์ด้านการฝึกอบรม

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 สภาพการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วย กิจกรรมการพบปะเยี่ยมเยียนและร่วมกิจกรรม กิจกรรมการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน และกิจกรรมการประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ ประกอบด้วย กิจกรรมการจัดระบบงานและประเมินความพร้อม กิจกรรมการแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน และกิจกรรมการจัดระบบประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ และขั้นตอนที่ 3 ขั้นติดตามผล ประกอบด้วย กิจกรรมการติดตามผล ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข

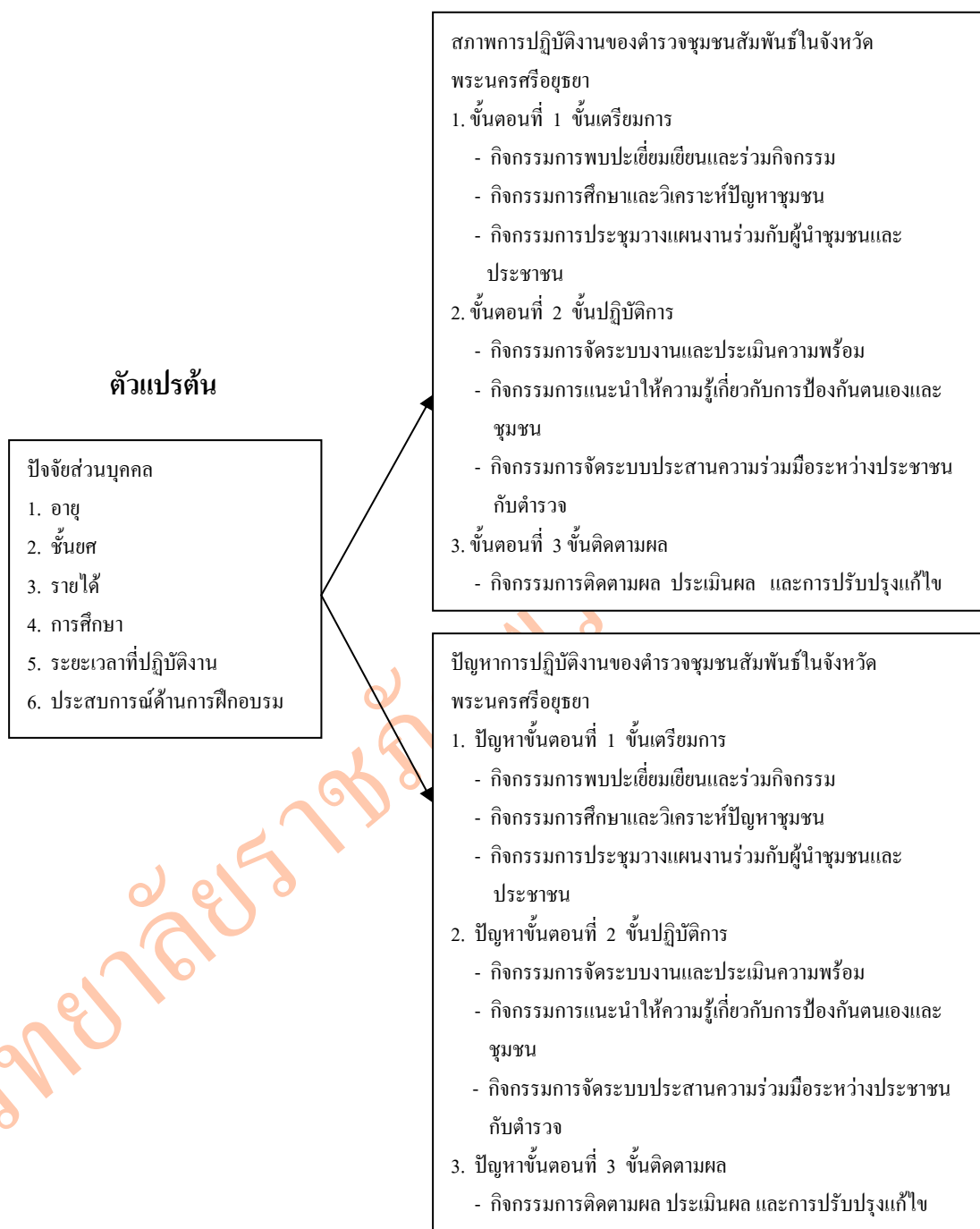
4.2.2 ปัญหาการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 3 ขั้นตอน คือ ปัญหาขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วย กิจกรรมการพบปะเยี่ยมเยียนและร่วมกิจกรรม กิจกรรมการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน และกิจกรรมการประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน ปัญหาขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ ประกอบด้วย กิจกรรมการจัดระบบงานและประเมินความพร้อม กิจกรรมการแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน และกิจกรรมการจัดระบบประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ และปัญหาขั้นตอนที่ 3 ขั้นติดตามผล ประกอบด้วย กิจกรรมการติดตามผล ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ชั้นยศ รายได้ การศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์ด้านการฝึกอบรม มาจากแนวคิดการวิจัยของ สมพงษ์ ขอมปรานค์ (2539 : บทคัดย่อ) ชิตสันต์ ผลประสิทธิ์ (2545 : บทคัดย่อ) พลทิต ไชยรส (2547 : บทคัดย่อ) พิทยา สุทธิธรรม (2547 : บทคัดย่อ) และทศพล อัมไพพิพัฒน์กุล (2549 : บทคัดย่อ)

สำหรับตัวแปรตาม คือ สภาพการปฏิบัติงานและปัญหาการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วย กิจกรรมการพบปะเยี่ยมเยียนและร่วมกิจกรรม กิจกรรมการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน และ กิจกรรมการประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ ประกอบด้วย กิจกรรมการจัดระบบงานและประเมินความพร้อม กิจกรรมการแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน และกิจกรรมการจัดระบบประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ ขั้นตอนที่ 3 ขั้นติดตามผล ประกอบด้วย กิจกรรมการติดตามผล ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งนำมาจากหนังสือแนวทางเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2549 : 38-53) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ปรากฏดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

สภาพการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายถึง กิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปฏิบัติงานเพื่อให้บุคคลในสังคมหรือชุมชนต่าง ๆ มีการรวมตัวกัน มีความสัมพันธ์กัน ผูกพันเกี่ยวข้อง ร่วมมือประสานการปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของตำรวจ อย่างเป็นกระบวนการเพื่อให้ตำรวจมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความเข้าใจในปัญหาซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยในชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ โดยวัดจากแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มี 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการพบปะเยี่ยมเยียนและร่วมกิจกรรม กิจกรรมการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน และกิจกรรมการประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน

กิจกรรมการพบปะเยี่ยมเยียนและร่วมกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ได้ปฏิบัติ เช่น เข้าเยี่ยมพบปะผู้นำชุมชนและประชาชนที่บ้านหรือสถานที่นัดหมายเป็นรายบุคคลหรือทั้งกลุ่ม และเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีและเทศกาล รวมถึงกิจกรรมสาธารณกุศลและการพัฒนาที่ชุมชนจัดขึ้น

กิจกรรมการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ได้ปฏิบัติ เช่น สืบหาข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม อุบัติภัย และสิ่งแวดล้อม และสอบถามหรือสัมภาษณ์ผู้นำหรือประชาชนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการโดยการออกแบบสอบถามแล้วนำมาแจกแจงวิเคราะห์ข้อมูล

กิจกรรมการประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน หมายถึง กิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ได้ปฏิบัติ เช่น ปรีกษาหารือผู้นำที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้นำอื่น ๆ เพื่อประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการวางแผนวางโครงการจัดทำกิจกรรมด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อุบัติภัย ยาเสพติดให้โทษ และให้ที่ประชุมกำหนดกรอบนโยบายในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บนหลักการของการพึ่งตนเองของชุมชน และการร่วมมือร่วมใจกันของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งกำหนดโครงการหรือแผนงาน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการจัดระบบงานและประเมินความพร้อม กิจกรรมการแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน และกิจกรรมการจัดระบบประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ

กิจกรรมการจัดระบบงานและประเมินความพร้อม หมายถึง กิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ได้ปฏิบัติ เช่น สํารวจความพร้อมของบุคลากรทางด้านขวัญกำลังใจ จิตสำนึก อุทิศการณ้ ความรับผิดชอบ ความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ และประเมินความพร้อมทางด้านการจัดระบบงาน การมอบหมาย และการแบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบ การจัดระบบขั้นตอนของการปฏิบัติงาน รวมทั้งข้อขัดข้องและปัญหาต่าง ๆ เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไข

กิจกรรมการแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ได้ปฏิบัติ เช่น พบปะพูดคุยกับประชาชนตามเคหสถานโดยสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และจัดอบรมให้ความรู้แก่นักศึกษา/ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย และปัญหาอื่น

กิจกรรมการจัดระบบประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ หมายถึง กิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ได้ปฏิบัติ เช่น จัดการประชุมระหว่างผู้นำชุมชน ประชาชนและตำรวจ ขอความร่วมมือและชี้แจงเกี่ยวกับหน้าที่ของพลเมืองดี ตลอดจนวิธีการแจ้งข่าวสารให้กับตำรวจ และจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข่าวสารและการสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจให้มีความทันสมัย และต่อเนื่องโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ให้ข่าว และสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจเป็นสำคัญ

ขั้นตอนที่ 3 ขึ้นติดตามผล หมายถึง การปฏิบัติที่ประกอบด้วยกิจกรรมการติดตามผล ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข

กิจกรรมการติดตามผล ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข หมายถึง กิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ได้ปฏิบัติ เช่น ติดต่อบริษัทงานกับหน่วยงานวิจัยหรือสถาบัน เช่น วิทยาลัย มหาวิทยาลัยใกล้เคียงให้ช่วยเหลือดำเนินการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และจัดสัมมนา ระหว่างผู้รับผิดชอบ ผู้บริหารโครงการ นักปฏิบัติ นักวิชาการ นักบริหาร และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินสถานการณ์และปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป

ปัญหาการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ หมายถึง ปัญหาจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยวัดจากแบบสอบถามตามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มี 3 ขั้นตอน

ปัญหาขั้นตอนที่ 1 ขึ้นเตรียมการ หมายถึง ปัญหาจากการปฏิบัติที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการพบปะเยี่ยมเยียนและร่วมกิจกรรม กิจกรรมการศึกษา และวิเคราะห์ปัญหาชุมชน และกิจกรรมการประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน

ปัญหากิจกรรมการพบปะเยี่ยมเยียนและร่วมกิจกรรม หมายถึง ปัญหาจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์เข้าเยี่ยมพบปะผู้นำและประชาชนที่บ้านหรือสถานที่นัดหมายเป็นรายบุคคล หรือทั้งกลุ่ม และเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีและเทศกาล รวมถึงกิจกรรมสาธารณกุศลและการพัฒนาที่ชุมชนจัดขึ้น

ปัญหากิจกรรมการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน หมายถึง ปัญหาจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นที่สัมพันธ์กับงานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม อุบัติภัย และสิ่งแวดล้อม และสอบถามหรือสัมภาษณ์ผู้นำหรือประชาชนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ โดยการออกแบบสอบถามแล้วนำมาแจกแจงวิเคราะห์ข้อมูล

ปัญหากิจกรรมการประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน หมายถึง ปัญหาจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ปรึกษาหารือผู้นำที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้นำอื่น ๆ เพื่อประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการวางแผนวางโครงการจัดทำกิจกรรมด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อุบัติภัย ยาเสพติดให้โทษ และให้ที่ประชุมกำหนดกรอบนโยบายในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บนหลักการของการพึ่งตนเองของชุมชน และการร่วมมือร่วมใจกันของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งกำหนดโครงการหรือแผนงาน

ปัญหาขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ หมายถึง ปัญหาจากการปฏิบัติที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการจัดระบบงานและประเมินความพร้อม กิจกรรมการแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน กิจกรรมการจัดระบบประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ

ปัญหากิจกรรมการจัดระบบงานและประเมินความพร้อม หมายถึง ปัญหาจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์สำรวจความพร้อมของบุคลากรทางด้านขวัญกำลังใจจิตสำนึก อุดมการณ์ ความรับผิดชอบ ความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ และประเมินความพร้อมทางด้านการจัดระบบงาน การมอบหมาย และการแบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบ การจัดระบบขั้นตอนของการปฏิบัติงาน รวมทั้งข้อขัดข้องและปัญหาต่าง ๆ เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไข

ปัญหากิจกรรมการแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน หมายถึง ปัญหาจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์พบปะพูดคุยกับประชาชนตามเคหสถานโดยสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และจัดอบรมให้ความรู้แก่นักศึกษา/ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย และปัญหาอื่น

ปัญหากิจกรรมการจัดระบบประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ หมายถึง ปัญหาจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์จัดการประชุมระหว่างผู้นำชุมชน ประชาชน และตำรวจ ขอความร่วมมือและชี้แจงเกี่ยวกับหน้าที่ของพลเมืองดี ตลอดจนวิธีการแจ้งข่าวสาร ให้กับตำรวจ และจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข่าวสารและการสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ ให้มีความทันสมัย และต่อเนื่องโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ให้ข่าว และสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจเป็นสำคัญ

ปัญหาขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนติดตามผล หมายถึง ปัญหาจากการปฏิบัติที่ประกอบด้วย กิจกรรมการติดตามผล ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข

ปัญหากิจกรรมการติดตามผล ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข หมายถึง ปัญหาจากการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานวิจัยหรือสถาบัน เช่น วิทยาลัย มหาวิทยาลัยใกล้เคียง ให้ช่วยเหลือดำเนินการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และจัดสัมมนาระหว่างผู้รับผิดชอบ ผู้บริหารโครงการ นักปฏิบัติ นักวิชาการ นักบริหาร และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินสถานการณ์และปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบไปด้วย อายุ ชั้นยศ รายได้ การศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์ด้านการฝึกอบรม

อายุ หมายถึง จำนวนปีของอายุตัวตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ไม่เกิน 40 ปี 2) 41-50 ปี 3) 51-60 ปี

ชั้นยศ หมายถึง ระดับชั้นยศของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) สิบตำรวจตรี-ดาบตำรวจ 2) ร้อยตำรวจตรี-พันตำรวจโท

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ต่อเดือน แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) ไม่เกิน 20,000 บาท 2) มากกว่า 20,000 บาท

การศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรีขึ้นไป

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน หมายถึง จำนวนปีที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ประจำสถานีตำรวจ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ 1) ไม่เกิน 10 ปี 2) 11-15 ปี 3) มากกว่า 15 ปี

ประสบการณ์ด้านการฝึกอบรม หมายถึง การที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) เคย 2) ไม่เคย

ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ประจำสถานีตำรวจภูธรระดับอำเภอ จำนวน 16 สถานี ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานการวิจัย

1. ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย อายุ ชั้นยศ รายได้ การศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์ด้านการฝึกอบรมต่างกัน จะมีสภาพการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์แตกต่างกัน
2. ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย อายุ ชั้นยศ รายได้ การศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์ด้านการฝึกอบรมต่างกัน จะมีปัญหาการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ไปใช้ปรับปรุงแก้ไขสภาพการปฏิบัติงานและปัญหาการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและในจังหวัดอื่น ๆ ที่มีพื้นที่เป้าหมายและประชากรใกล้เคียงกัน
2. สามารถนำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ไปพัฒนาการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดนั้น ๆ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่กำหนดไว้
3. สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้ในการวางแผนปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและในจังหวัดอื่น ๆ ที่มีพื้นที่เป้าหมายและประชากรใกล้เคียงกันได้ในครั้งต่อไป